

Оксана Шаповал

викладач кафедри загальної педагогіки, педагогіки вищої школи та управління
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Розвиток цивілізації диктує необхідність періодичного оновлення освіти. На освіту, зокрема, впливають інтеграційні процеси, демократизація, створення єдиного інформаційного простору, глобалізація тощо. Зміни в суспільстві вимагають змін в освіті, її модернізації – процесу, що створює нову систему цінностей особистості, серед яких значне місце займає компетентність.

У світовій освітній практиці поняття компетентності як цілі освіти стало в останні роки одним із центральних понять, а включення до освітніх завдань вищої освіти формування компетентностей пов'язано зі змінами методів, способів, форм, технологій навчальної діяльності та основними складовими модернізації освіти.

Сучасна дидактика має безліч ефективно-результативних технологій. У зв'язку з реформуванням системи вищої та середньої освіти значно посилилась увага до вибору технологій для професійної підготовки і подальшого розвитку особистості. Одним із дієвих шляхів оновлення освіти, узгодження її з сучасними запитами, викликами життя є компетентісно орієнтований підхід.

Звернення до компетентісно орієнтованого навчання обумовлено кризою, в якій опинилася наша шкільна освіта, а причина її відома – вимоги інформаційного суспільства до освіченості особистості: не знання, уміння й навички, а базовані на них, а також на досвіді, цінностях, схильностях компетентності [3].

Своєрідною концептуальною основою професійної підготовки педагогів, формування їх професійної компетентності стали роботи Г. О. Балла, Є. О. Клімова; професійної компетентності педагога і педагогічної майстерності

– О. М. Алексюка, І. А. Зязюна, В. Н. Кузьміної, А. К. Маркової, В. О. Сластьоніна; педагогічного покликання – Л. М. Ахмедзянової; професійної культури педагога – І. Ф. Ісаєва; досліджували психологи О. Асмолов, І. Бех, В. Давидов, І. Підласий, А. Петровський, В. Рибалка, В. Семиченко, В. Татенко та ін. Цілісність освітнього процесу висвітлили в своїх працях В. Бондар, В. Бутенко, В. Козаков, І. Лернер, В. Паламарчук, С. Сисоєва, М. Скаткін та ін.;

У статті розглянуто компетентісно орієнтований підхід у навчанні та формуванні професійно компетентного майбутнього вчителя, де об'єктом дослідження є особистісно орієнтована технологія, її вплив на рівень професійної компетентності студентів.

Основу компетентності фахівця, на думку сучасних науковців О. О. Бодальова, В. І. Жукова, Л. Г. Лаптева, В. О. Сластьоніна та інших, складають: компетентність діяльності, спілкування і саморозвитку.

Професійна компетентність – це професійна підготовка і здатність суб'єкта праці до виконання завдань і обов'язків діяльності, міра й основний критерій його відповідності вимогам професійної діяльності.

Професійна компетентність особистості є складним системним утворенням, основними елементами якої є: підсистема професійних знань як логічна системна інформація про навколишній і внутрішній світ людини, зафіксована в її свідомості; підсистема професійних умінь як психічних утворень, що полягають у засвоєнні людиною способів і технік професійної діяльності; підсистема професійних навичок – дії, сформовані в процесі повторення певних операцій і доведені до автоматизму; підсистема професійних позицій як сукупності сформованих установок і орієнтацій, відношення та оцінок внутрішнього і навколишнього досвіду, реальності і перспектив, а також домагань, які визначають характер професійної діяльності і поведінки фахівця; підсистема індивідуально-психологічних особливостей фахівця – поєднання різних структурно-функціональних компонентів психіки, які визначають індивідуальність, стиль професійної діяльності, поведінки і виявляються у

професійних якостях особистості; підсистема акмеологічних інваріант – внутрішніх збудників, які обумовлюють потребу фахівця в постійному саморозвитку, творчості та самовдосконаленні [1].

Найважливішими ознаками особистісно орієнтованого підходу академік О. Савченко вважає багатоваріативність методик і технологій, уміння організовувати навчання одночасно на різних рівнях складності, утвердження всіма засобами цінності емоційного благополуччя, позитивного ставлення до світу, тобто внутрішньої мотивації [4].

Професійну компетентність педагога можна визначити як сукупність діяльнісно-рольових і особистісних характеристик викладача, що забезпечує ефективне виконання ним завдань і обов'язків педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі, є мірою й основним критерієм його відповідності професійній діяльності. Основними діяльнісно-рольовими компонентами професійної компетентності викладача вищого навчального закладу, які представлені в стандартах вищої освіти, визначені професійні знання, вміння і навички [2].

Отже, здійснення компетентісно орієнтованого підходу в оновленій системі навчання спрямовує навчальний процес на особистість, враховує її індивідуальні відмінності і можливості його, впливає на формування професійної компетентності, освіченості особистості, забезпечує підготовку її до професійної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Бодалева А.А., Жукова В.И., Лаптева Л.Г., Слостенина В.А. Психология и педагогика. Учебное пособие / Под редакцией А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Слостенина. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 585 с.
2. Педагогическая психология: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. Н.В. Ключевой. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 400 с.

3. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / Збірник. Стратегія реформування освіти в Україні / О. Овчарук. – К.: КІС, 2003. – 296 с.
4. Савченко О.Я. Ознаки особистісно орієнтованої підготовки майбутнього вчителя // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики / О. Я. Савченко. – К., 1997.